

[Valmistuksen lastenkirjasto 9.]

Kullan- Muru

[Valistuksen lastenkirjasto 9.]

Kullan Muru

Runosarja Rakkaillemme

Kirjottanut

Alfr. Saukkonen

Kuvittanut

A. Halonen

Helsingissä 1917

Kansanopettajain Osakeyhtiö Valistus

Painettu 1917
Raittiuskansan
Kirjapainossa
Helsingissä

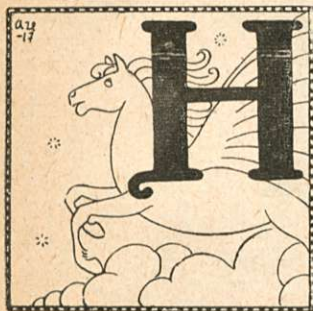
Sisältö:

	Siv.
	5
Kevät:	
Luvatut sadut	5
Työ on iloa	7
Kevään tulo	9
Kera kevätaurinkoisen	11
Miksi maita kylvetähän	13
Kylvösi huolella hoida!	15
Kesä:	
Kalaveikot	19
Oli kerran onni meillä —	21
Mitä suuri kala teki pienelle miehelle	23
Souda taidoin elon merta!	25
Satujen mailla	26
Kuka sotatorvin soitti?	28
Satuväen häissä	31
Muru, Miri ja valhe	34
Kultahelmet	37
Kuka löytää satuja?	39
Muru lääkärinä	41
Muru kirjottaa runoja	43
Syksy:	
Syksyn tulo	45
Pääskysten hyvästijättö	46
Muru, mummo ja se kolmas	48
„Hyvästi ja voikaa hyvin!“	50
Vuorotellen työ ja huvi... ..	52
Lentokoneen leikki jäällä —	53
Jos mielit kilvata kiistoin	55
Kultainen kuvasarja kesästä	56
Murun kirje toverilleen	62
Mikä on ihaninta syksyllä?	64

	Siv.
Isän kotona syksy-illoin	66
Syksyn satumailla	68
Talvi: Syksystä talveen.....	69
Hei, sukset ja kelkat!	71
Pohjola ja talvi	73
Lumilinna voittamaton	74
Joulu on kuni ihana tähti!	76
Ahdas aika tonttulassa	77
Kullan murujen marssi	80
Mikä on vaikeinta maailmassa?	82
Koulusilla	83
Rannalla rakkaan kotilammen	85

Luvatut sadut.

Hyvä päivä, sä pieno piltti!
Tottahan olet ollut kiltti?

Isän ilo ja „äidin kulta“:
kerran satuja pyysit multa.

Minä muistan sen hetken hyvän,
kuulen vieläkin pyyntös syvän.

Minä haastoin: jos kiltti lienet,
sulle juttelen sadut pienet.

Pikku-kirjaks ne tässä laadin,
lukemaan ne nyt sinun vaadin.

Tästä tuntenet tutut kuvat,
päivänpaistehet uudistuvat.

Tiedä sitten: Sä olit myötä
minun tehdessä satu-työtä.

Sima-sirkkuna eessä kuljit,
satuvakkani usein suljit.

Avaa nyt se taas armahasti,
lue oikein ja luontevasti.

Tietää saat siten sedän surun,
kun hän loi tämän „Kullan Murun“.

Kullan Murulle muisto tämä,
sima-sirkulle laulut nämä!

KEVÄT.

Työ on iloa.

Itapuhtehen ponnistukset,
huomenhetkien huolet, vaivat
kullan Muru ja monet muutkin
talven varrella tuta saivat.

Oli tietoja teljettynä
kasat kauniit kirjasehen —
Kyllä tarkenit, kun sa niitä
painoit päähän ja sydämeen!

Monet itkutkin taisi tulla?
Ethän kiellä? No sepä hyvä!
Kera huolen ja huokauksen
versoo tietojen kultajyvä.

Mutta keikahti kevät kerran,
talven heltisi huokaukset,
kotiin juoksite rallatellen
hyvät taskuissa todistukset.

Laukut täysinä talven työtä:
siinä vihkoja veistoksia,
joita nähdessä vanhemmatkin
kiittää lapsia uutteria.

„Hyvä mieli on miehen palkka!“
Aina muista se, Muru kulta —
niin, ja koulussa koko vuoden,
luvut luistavat hyvin sulta!

Kevääntulo.

Kevät, se kirjavasiipi perho,
pyrähti ikkunan pieleen,
hyrиси hyvät heräämislaulut,
istutti iloa mieleen.

Hersyivät „hiirenkorvalle“ koivut,
havahti vuokkoset kainot,
valkeus voitti ja maaemon yltä
putosi raskahat painot.

Niin tuli kukkien kirjavat meret
suloisen Suomeni maille.

Kevähän tuloa jos et sä nähnyt,
jäit, polo, paljoa vaille!

Kevähän tulossa kaunis on satu,
sieluusi, armas, se paina:
sydämes pohjalla hyvyyden kukkia
herätä henkihin aina!

Kera kevätaurinkoisen.

Kera kevätaurinkoisen
lapset kulki kukkamaita
avopäin ja paljasjaloin,
päällä puhdas pyhäpaita.

Oli kaunista se kulku.
Kulkijat kuin itse kukat:
sinimekot, valkovarret,
punaposket, keltatukat.

Tuoksut tuoreet ympärillä,
tuulen hellät henkäykset,
linnun laulut, päivänpaiste,
leikinlaskut, leperrykset.

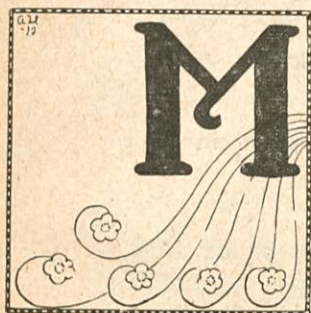
Kukkamaiden maire juoksu
muiston kaunis kultaretki. —
Jospa yhtä puhdas oisi
leikin, hovin, joka hetki!

Soittelisi sinikellot:
„Lapsen ikä ihanaisin.“
Jos sun sydänhyvyttäsi
vuodet monet tuta saisin!

Jospa elon tiellä aina
rakastaisit kukkamerta,
ymmärtäisit oman sielus
Luojan kukkaseksi kerta!

Miksi maita kylvetähän?

iksi maita kylvetähän?“
kysyit, Muru, multa.
Tunnetko sen suuren sadun?
tiedustin mä sulta.

Kerron sitten: Oli kerran
olot maassa kummat:
pimeyttä alla, yllä,
vettä suuret summat.

Autio ja tyhjä tanner
viljelijää vailla ...
Sitten liikkui Luojan sana
vesillä ja mailla.

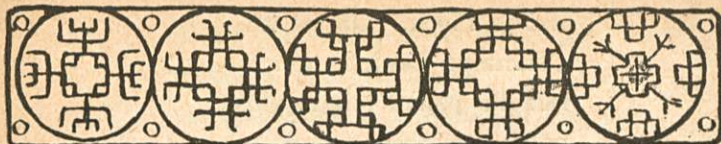
Sanallansa Luoja kylvi
luonnon viljavaksi.
Sääsi sitten ihmissuvun
työnsä jatkajaksi.

Luoja lausui: „Viljelkää ja
vartioikaa maata!“
Maa ei näet kylvämättä
hedelmöidä saata.

Siispä maita kylvetähän
Luojan käskyn mukaan;
jospa pyhää säädöstä
ei unohtaisi kukaan!

Jospa joukoin kylvettäisi
siemeniä multaankin,
Suomen suot ja rämeheetkin
kaunisteltais kultaankin!

Samoin sydänemme pellot
siemennettäis syvään,
taivutettais tahdot huonot
hengen kasvuun hyvään.

Kylvösi huolella hoida!

Keväällä Muru kukkia kylvi
isänsä ikkunan alle.

Isäpä siitä ilonsa lausui
lapselle ahkeralle:

„Sinusta kylväjä kasvavi kerran,
jolla on kaunihit laihot,
työmiesnä pellolla iloksi vaihdat
elämän huolet ja kaihot!“

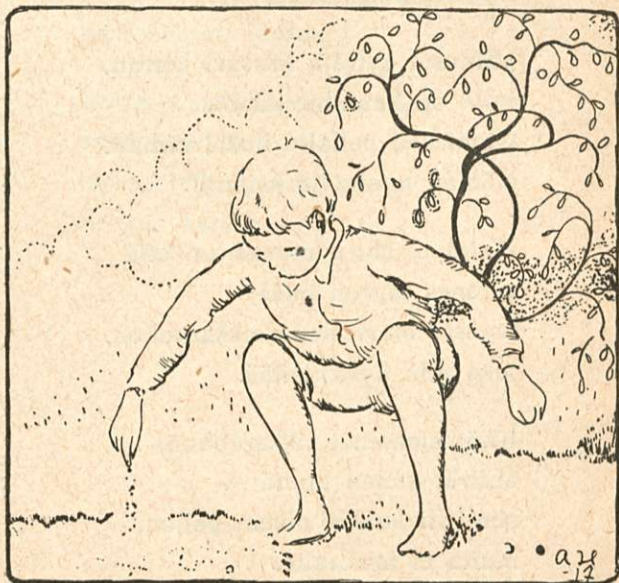
Mutta ei Muru muistanut, että
varansa täytyvi pitää;
maassa on siementä rikkaruohon,
joka niin hyvästi itää.

Itivät siemenet rikkaruohon,
ehtivät ennen muita —
siin' oli kukkia oikein paljon,
mutta ei toivotuita.

Itki jo Muru. Ohjasi isä:
„Tarhassa huolella toimi,
taidolla pahan taimia ylös
peltosi mullasta poimi.

Sydämes pellossa kukkia hoidat,
kasvatat kylvöä hyvän.
Sinne on kylvänyt koti ja koulu
monenkin kultaisen jyvän.

Mutta jos varsin et varaasi pidä,
sielläkin siemenet pahan
voittavi vallan ja hyvyden taimet
pääse ei nousemahan!”

KESÄ.

Kalaveikot.

Muistatko sä, Kullan Muru,
armahan sen aamuhetken,
kun me kerran ketterästi
teimme oivan onkiretken?

Onkivavat olkapäillä,
selässämme säkit syvät
juostiin, että vaarat vilkkui;
molemmilla mielet hyvät.

Sinirantaan päästiin siitä,
lyötiin veikka: „Ensi kala
sullako vai mulla?“ Aivan
siinä hyppi sydänala.

Kullan Murun korja koho
ehti ensin nykähdellä —
„Jokos arvaa setä kulta,
ensi kala onpi kellä?“

Arvasin. Sä voitit vedon,
vedit kiisken kippuraisen.
Sedän onki selemmältä
särjen seuloi hopeaisen.

Jospa pienemmän sait kalan,
mitäs siitä; vedon voitit —
koko päivän parastasi
onkimiesnä ollen koitit.

Oli kerran onni meillä —

li kerran onni meillä
erinomainen —
kalat taisi tahtoin tulla
veneeseen vierehen.

Siitä, minkä siiman ehti
veteen vierittää,
alkoi kohta konkkuroida
esiin kalan pää.

Säkit saatiin täyteen ja
jopa taskutkin...
Mielet hyppi hyökkäyksellä,
luisti laskutkin.

„Kymmenen ja viisitoista?“
Muru arveli:
„Viisikolmatta lie kalaa
siinä varmasti.“

„Entäpä jos kissa söisi
kalaa kahdeksan?
Laske, että vastauksen
annat oikean!“

Muru nauroi: „Eipä kissa
kahdeksata saa,
kun jo äiti patukalla
pois sen karkottaa!“

„Vaan jos yhden veisi, jäisi
neljäkolmatta.“
Aivan niin, sä keveästi
pääsit pulmasta.

Nopsa poika ketterästi
solmun katkaisi.
Sedän laskut leikillensä
vain hän ratkaisi?

Mitä suuri kala teki pienelle miehelle.

Kerran meille jo sattui suru:
veteen polskahti Kullan Muru.

Oltiin veneellä onkimassa
mitä parhaassa apajassa:

Nousi ahventa perän perään —
Muru muhkuran nosti erään.

Otti onkehen vielä toinen,
kyhmyńska lie ollut moinen!

Muru kiskovi väärin vavoin
hajasäärenä miehen tavoin.

Kala luiskahti omaan valtaan,
siitä Murukin seisoaltaan

heti molskahti veden varaan,
päästi parkunan aivan paraan:

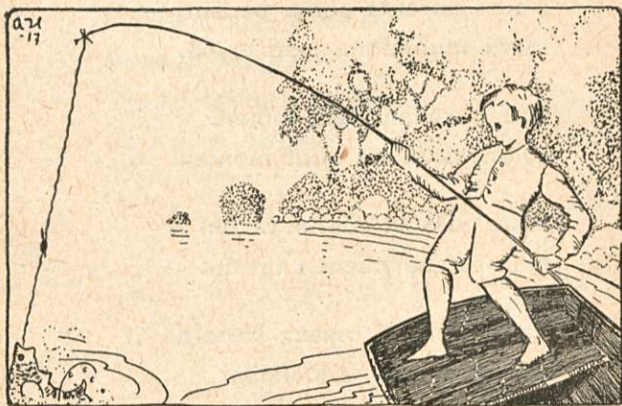
„Auta, armahin setä kulta!
Kalat syövät jo silmät multa!”

Niin se vedessä poika porui,
kotiin tultua äiti torui:

„Kilpakaupalla kalaa nostaa —
vesi viisaasti moisen kostaa.”

Muru, muistathan tämän jutun,
kuvan kumman ja sulle tutun?

Paras istua venehessä
aimo ahventa vetäessä!

Souda taidoin elon merta!

lämämme kulku on kuin
veneen veessä viilletystä.
Muru, muista: eipä paljon
siinä siedä erehdystä.

Mielen maltti, miehen kunto
joka hetkin tiellä elon,
ettei syytä sydämellä
painua ois alle pelon!

Ettei elon pursi kaadu
eikä vaivu aallon alle,
ei myös sydäntuskaa tuota
kaunoiselle kaitsijalle.

Veikeät kun viettelykset
milloin kohtaat, muista, Muru:
„Pysyn poissa, niin ei äidin
sydänjuurta särje suru!“

Satujen mailla.

Kilkatellen, kalkatellen
soivet karjan kellot,
heiluu heinät helpehiset,
tähkii toukopellot.

Vaaran vartta varvastellen
käyvät kera karjan
savileivän leipojat ja
maiskuttajat marjan.

Siinä Sirkat, Lillit, Liinat,
Mikot, Maurit, Matit,
isän, äidin äkápussit
sekä marakatit.

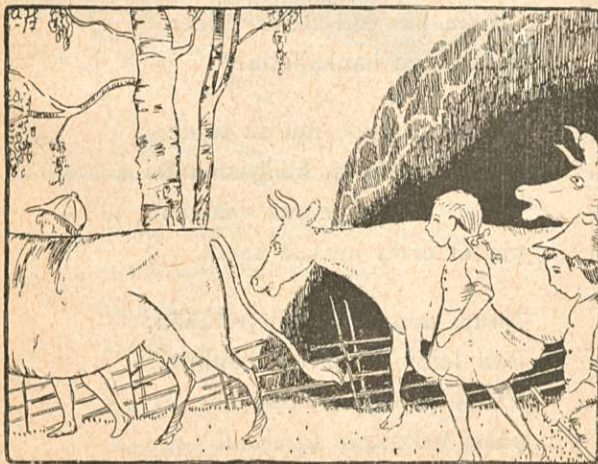
Äkápussit? Älä sano,
vaanpa „tuulihatut“ —
Tuuli heille helkyttävi
metsän sorjat sadut.

Ilman pitkät pihtipielet,
autereiset aamut
näkee näiden lasten tiellä
satuprinssin haamut.

Siellä sitä kummat kulkee,
ihmehet jos mitkä! —
Niistä saatais satukirja
vaikka kuinka pitkä . . .

Salon sadut joka kesä
meidän lasten eessä.
Niistä haastaa sinisilmät
ilon kyyneleessä.

Kuka sotatorvin soitti?

Erään kerran paimentiellä
Kullan Muru kummat kuuli;
pelosta jo poika polo
jääksi jähmettyvään luuli.

Soivathan nyt sotatorvet
aivan tuossa korvan alla.
„Kuka kumma siellä silleen
kaijuttelee kankahalla?“

Vaiti! Kuules, nyt se tulee
kummun viertä, kangasmaata!
Muisti Muru: vaaraa vastaan
pienet eivät mennä saata.

Nousi nopsaan mäntyrähjään,
jätti lehmät surman suuhun.
Vähät muusta, kunpa itse
pääsi pakosalle puuhun!

Keksi sieltä kumman kulun:
virkaveljet suolla soitti
tuohitorvin, toisiansa
joukkoon joudutella koitti.

Nenän pitkän palkaksensa
sankareilta sai jo Muru:

„Kehno, kellä hädän hetkin
yksin itsestään on suru!

Oisit äidin 'omenaiset
pahan periä sä suonut,
palkaksesi, piilohousu,
olisit vain vettä juonut!“

Satuväen häissä.

Kotikarjoa kaitsiessa
Muru taas kerran kummat näki,
kuinka ilmosen ilomiellä
häissä hääräsi metsänväki.

Oli siinä jo syömät, juomat:
mesileivät ja rieskamaidot,
voit ja vehnäset kera kerman,
kulta-astiat ihka aidot.

Entäs vierahat! Ne ne vasta
oli oikeat herkkuniekat,
yllä puhtahat silkkipuvut,
kupehillansa kultamiekat.

Oli prinsessat sekä prinssit,
hovikansoa kaikenlaista,
tämän ylhäisön ympärillä
sinipiikoa pikkaraista.

Kaiken keskellä, yli muiden,
vanha valtias kruunupäinen,
tämän rinnalla prinssin äiti,
hyvänhaltia hymyväinen.

„Kelpo kekkerit kerran nähdä!“
mielihyvällä mietti Muru.
Siloherkkuja siinä syötiin —
Eikös Murulle siitä suru?

Mietti: „Miekkonen, kenpä saisi
armon tuon olla asunnoissa,
saisi silkissä sipsutella
sekä kylpeä vaikka voissa!“

Mutta kuulepas! Eikös vainen
ihmelapsonen siellä laula,
kuka koulitsi pienokaisen,
kun niin kirkasna soi sen kaula?

Uusi ihmel! Jo juoksi joku
käsi suorana Murun luoksi:
„Etkö, pilttini pieno, saapuis
iloon vaikkapa seuran vuoksi?“

Muru hierasi silmiänsä:
„Kuhun kaikkosi kaunis väki,

josta äsken hän mesi-mielin
unen ihmehen ilmi näki?"

Oravainen, se sipsuttaja,
viisti viivana Murun tieltä —
Muru kuunteli uudellensa
ihmelaulajaa — satakieltä.

Muru, Mirri ja valhe.

Äidin kaunoinen kukkamalja
kerran keikahti ikkunalta.
Murun olka näet siihen otti;
siruiks syöksi sen sattumalta.

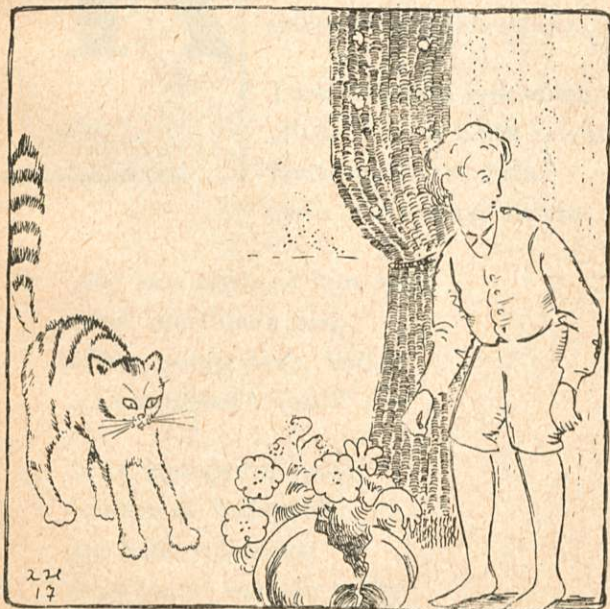
Ketään muita ei ollut läsnä
paitsi keltainen Mirri parka . . .
Elon valhetta ensimmäistä
syti Murulla sydän arka.

Ja hän väitteli äidin kanssa:
„Mirri, Mirri sen maljan särki!“
Niin se onneton lapsi teki,
kun sen sumeni sydän, järki!

Mirri hyrräsi huoletonna,
katsoi Murua suurin silmin,
niinkuin kuiskaten: „Eikö kerran
varma valehes tulle ilmi?“

Lapsen rinnassa sulku särkyi,
itkein riensi hän äidin luoksi.
„Äiti, anteheks anna valhe;
tein sen tietäen, — pelon vuoksi!“

Siitä Murulle kevyt mieli,
äidin rintahan onnen kukka:
„Elä konsanaan elämässä
haudo valhetta, lapsi rukka!“

Hyvä lapsi aina sanoo
rikoksensa, anteeks' anoo.

Valhe vaarallinen aivan,
tuopi rintaan tuskan, vaivan,

tuhoo lailla tulipalon
povestamme hyvän, jalon.

Kultahelmet.

erran Muru kurillansa
kurkisteli kaivon veteen.
Silloin kultahelmet sieltä
selkenivät silmäin eteen.

Tupaan juoksi tuskitellen:
„Kuka helmet heitti kaivoon?“
Mutta itsellensä hälle
aatos ahne syttyi aivoon:

„Ne kun saisi, ne kun saisi!
rikas, onnellinen oisi,
uljaan satuprinssin lailla
aina astuskella voisi!“

Siitä uudellensa juoksi
helmiänsä hellimähän —
Isä hätä sydämessä
jopa joutui vaaraan tähän.

„Mitä, mitä teet sä, Muru?
Näinkö isän tahdon täytät?
Varsin vaarassa oot itse,
muille tavat huonot näytät.“

Mikä ihme! Kultahelmet,
jotka lumoin välkkyi vasta,
hiljallensa himmenivät,
lakkasivat loistamasta.

Nytpä vasta muisti Muru
isän vakaan varoituksen:
„Silmät usein ihmisellä
näyttää sielun olemuksen.

Kun sa tahrän tuntohosi
lasket, lapsi, silmäs somat
siitä sumenevat, kunnes
lopult' ovat loistottomat!“

Silmäin kirkkaat kultahelmet
aarre arvokas on aivan,
satuprinssin kukkakulku —
varjella ne maksaa vaivan!

Kuka löytää satuja?

Uteli Muru mummolta kerran,
mistä lie mummo löytänyt satuja?
Vastasi vanha: „Sieltä ja täältä,
kun minä kuljin elämän latuja!“

„Eivätpä kaikki satuja löydä,
joskin ne kulkevat johonkin asti!“
— „Eivät ne löydä, — eivät ne löydä!“
vastasi mummo niin varovasti.

„Satuja täytyvi etsiä taidoin,
sydämen tunnolla puhtahalla,
vaalien valvoa, varansa pitää,
muuten, ne hennot, sortavi halla.“

„Satuja kerran sinäkin etsit;
kukapa tietää, löydätkö noita?
Saat sadun yhden: elämänsadun —
Helmiksi kulta sen helliä koita!“

Muru lääkärinä.

iinä valtakunnassa,
jossa elää Muru,
onpi joskus vallalla
haikeakin suru. —

Kerran siellä ssirastui
melkein koko suku —
ja sen suvun, arvaathan,
loputon on luku.

Kuka tietää, mistä lie
tullut tauti moinen?
Yksi yhtä arvelee,
toista sanoo toinen.

Kaikki kanat kaakatti
ihan itkusuulla,
kukkokulta vapisi
ometan yöpuulla.

Loppui laulut lintujen,
kuihtui nurmen kukat,
lojui nuket nurkassaan,
armaat lapsi rukat!

Muru itse lääkärin
toimihin jo tarttui —
Kyllä poika paralle
potilaita karttui!

Ketä vitsoin virvottiin, •
kelle lääkkeet tuotiin,
kenen ulkoilmassa
oleskella suotiin.

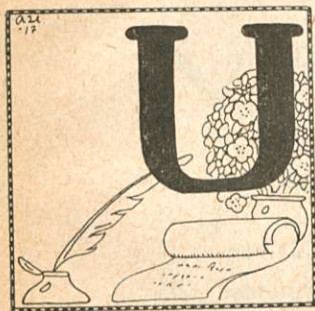
Kenen rieskamaidolla
hyvitettiin mieltä,
keltä taasen tarvittiin
herkkupalat kieltää.

Niin on laita lääkärin:
taidoin toista tue,
taudin synnyt tarkasta,
lääkekirjat luel!

Ylin oma itsesi
pidä puhtahana,
vasta sitten selviät,
toisten auttajana!

Muru kirjottaa runoja.

sein Murun pöydän päässä
näin mä lomahetkillänsä
eessä pala paperia,
lyijykynä kädessänsä.

„Mitähän se siinä teki?“
tuota joskus tuumaelin —
Malttanut en, salaa Murun
olan yli kurkistelin.

Muru virkkoi: „Kurkistella
toisen työhön ei saa salaa!
Luvan jälkeen tulkoon luokse,
jos sen teon tietää halaa!“

Viikot vieri, tuli sitten
perhejuhlain pyhäpäivä,
niin sain salaisuuden ilmi,
haihtui epäilyni häivä.

Muru oli muodostellut
isälleen ja äidillensä
suurin tuskin, tuumin, touhuin
nämä runokirjehensä:

Isälle: Kun kasvan suureksi,
niin autan sinua
palkaksi siitä, kun
opetit minua!

Äidille: Sai isä runosen
saakoon äiti myös.
Niin suuri ollut on
tähteni huoles, työs!

Oi kiitos, äiti, sun
monista vaivoistas!
Aina olla tahtoisin
sun lapses kelvokas!

SYKSY.

Syksyn tulo.

uru katseli kartanolla
taivasta elokuun.
Kuului korvahan sirkan laulut,
kuisketta kuihtuvan puun.

Raikui rannasta raskas soitto
Vellamon kantelon,
niemen nenässä säihkyi säteet
laskevan auringon.

Jossain korvessa koirat haukkui,
mitä lie haukkuneet? ...

Murun silmihin näitä kuullen
kirposi kyöneleet.

Mikä se niin teki pahaksi mielen,
oudoksi elämän?

Jos olet syksyn tulon sä nähnyt,
totta sen tiedäthän.

Pääskysten hyvästijätö.

alkorinnat, silkkisiivet pääskyt
tuovat tullessansa kesän sulon —
Ne ne myöskin ehtii ensimmäisnä
meille ilmottamaan syksyn tulon.

Ilmojen nuo silkkisiivet lapset
rakentavat räystääsiimme pesän,
siinä sitten mielihyvää meille
laulaa livertävät läpi kesän . . .

Vaan kun painuu päivä Pohjolamme,
lopuilleen kun ehtii elokuu,
herkee hyttyshyrinät ja metsän
kupeet kultihinsa kietoutuu.

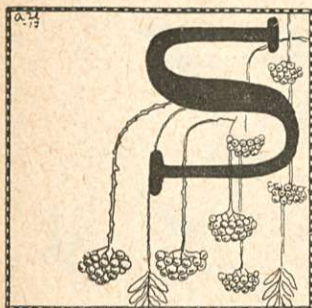
Silloin pääskyt surussansa suihkaa
ohi ovien ja ikkunain,
lentävät niin liki ihmisiä —
melkein siivillänsä koskettain.

Kuules, kuin ne tuhatkielin laulaa
lähtövirttä maalle Pohjolan:
„Hyyästi ja muistakaatte meitä;
pian tänne taasen tullahan!

Niin on puhtaat täällä pihakoivut,
lehdot lempeet, vaarat vihreät,
yli muiden ystävämme hyvät
Suomen lapset lauluin leikkivät.“

Niin ne pääskyt laulaa syksyn tullen
hyvästiksi meille menessään. —
Iloviestit viekööt ilman teitä,
silkkisiivet, meiltä etelään!

Muru, mummo ja se kolmas.

yksy jo tulee, syksy jo tulee,
kukkulat kellastuu!
Ihan on punainen pihlaja pihan,
kirjava kirsikkapu!

„Huusiko Muru mummolle mitä?“
Murulta kysyttiin —
Huusihan Muru huolensa ilmi,
puhkesi kyyneliin.

„Syksy jo tuli, syksy jo tuli,
synkkeni ihanat yöt —
Lennähti leikin heleät hetket,
keiķahti kesäiset työt.“

Syksy ja kevät oli niin liki:
suuteli toisiaan.
Vain oli välillä valkea seinä,
tuoksut ja kukkaset maan.

Muru oli kevät ja mummo syksy;
tiedätkö kolmannen?
Kyllä, kun kuljet ikähän mummon
keväästä lapsuuden!

Tiedät, etteivät kevät ja syksy
rinnan ne istua saa —
Leikkivän lapsen ja vaivaisen vanhan
miehuus se erottaa!

„Hyvästi ja voikaa hyvin!“

Ovat pikku pääskysiä
meidän lapset armaat:
syksyn tullen jättävät he
kodin kultaparmaat.

Kauas, kauas, hyvin kauas
liitelevät pienot
vanhemmilleen viserrellen
lähtölaulut hienot:

„Hyvästi ja voikaa hyvin,
muistakaahan meidät!
joka iltarukoukseen
suljemme me teidät!“

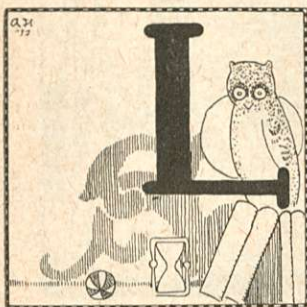
Jääpi koti kauaksi nyt,
alkaa kouluretket,
kirjotuksen, laskennon ja
lukemisen hetket.

Työssä siinä sujahtavi
syksy, tulee joulu —
Taittuu talvi, koittaa kevät,
taas jo loppuu koulu!

Vuorotellen työ ja huvi...

ailla muiden simasuiden
meni Muru kouluun —
Laski mennessään jo viikot
Mikkelistä joulun.

Laski monet pyhäpäivät
sekä luistinluvut —
Näki näin jo edessänsä
ihanaiset kuvat.

Vuorotellen työ ja huvi
odotteli lasta —
Eipä ollut syytä surra
syksyn saavunnasta!

Lentokoneen leikki jäällä —

Luistimilla luikutteli
kullan Muru muiden lailla,
viisti viivana vain niemet,
lensi kannot karjamailla...

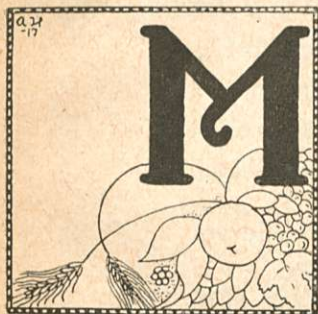
Kulkua se oli suurta!
Syvyys alla, toinen yllä.
Lentokoneen leikkiin tämän
verrata jo voisi kyllä!

Lentokoneen leikki jäällä:
vaara alla sekä eellä,
vauhdin varmennusta vaatii
vihollinen kintereellä.

Ohjaa oiva lentokone
liukkahalla syksyjäällä!
Muista, Muru: vaarallista
kilpailu on kiistapäällä!

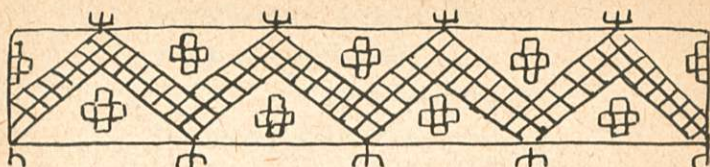

Jos mielit kilvata kiistoin.

uru, jos mielit kilvata kiistoin,
koulussa saat sitä koittaa —
koulussa saat sinä kirjojen kera
tiedoissa toisia voittaa!

Koeta koulussa toimesi tehdä
parahan taitosi mukaan,
ettei sinua sanoa saata
hutilukseksi kukaan!

Kultainen kuvasarja kesästä.

(Murun ainevihosta.)

Asuu armahana muistossain
mennyt kesä kultakuvineen,
minkä mummon luona viettää sain
maalla toimineen ja huvineen.

„Kultasirkku“ minut maalle vei
asemalta keltakärriyllään.
Mummon nähden huusin: „heipä hei!“
Mummo iloissansa itkemään.

Juotiin sitten kuumat kupposet
kera kerman sekä sokerin,
syötiin tulopullat pehmoiset;
ah, kuin hyviä ne olikin!

Sitten käytiin maata kaivamaan,
luotiin ojat, penkit pehmeät.
Väliin mummo huusi iloissaan:
„Etkö väsy, kun noin myyrästät?“

„Väsykö? Hoh, eipä ensinkään!
Tätä jaksaa miten paljon vain.
Rehkin vaikka iltahämärään,
autan armasta mun mummoain“.

Sitten siemennettiin kasvimaa:
juuret, mukulat ja maustehet.
Mietin salaa: Luoja kasvattaa,
nälkää näe, mummo kulta, et!

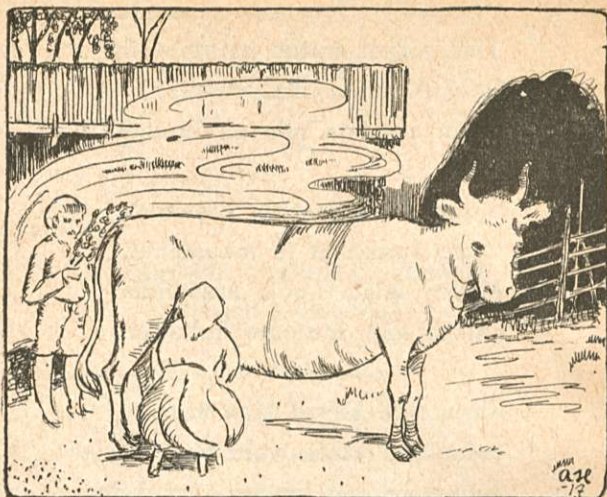
Karjateillä kilvan kipaistiin,
eväspussit tahtia vain löi —
Juoksi lehmät lehdon siimeksiin,
siellä hyvää ruohoa ne söi.

Ilталыpsy kaikkein ihanin:
savu sakoi, mummo hyräili,
minä karpäsiä karkotin,
maito kilvan kiuluun lori.

Kalastaissa olin vasta mies!
Vedin aimo hauen vonkaleen;
kilon, pari painoi, kukaties
meni ehkä puoleen kolmanteen.

Siellä oli oivat apajat,
järvi kalaisa, ett' ihme on,

polski hauet, hyppi salakat,
karttui kalaa iltakeittohon.

Tuli heinäajat helteiset,
heilui viitakkeet ja haravat.
Tunsit: työssä tässä tarkenet,
iltahämyyn kun näin uurastat!

Mitäs tuosta! Työ toi iloa:
Karja saapi talvirehuaan.
Monta tuhatt' oli kiloa,
kyllä „helunat“ käy herumaan!

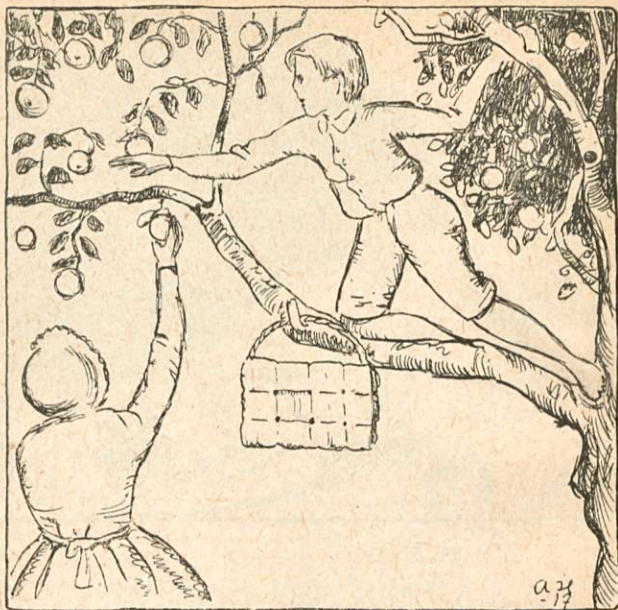

Marjamatkat vasta mainiot!
Ahot paistoi puolaa, mansikkaa,
soilla vatut, lakat, karpalot;
muistotkin jo veden suuhun saa.

Kesä kului, ehti elokuva,
ajatukset alkoi kangertaa:
Pian tuolla lehdot kellastuu,
käsiin kouluunlähdön hetki saa.

Mutta vielä! Viljat leikattiin,
puitiin uutisriihet tuoksuvat...

Kera mummon kerran veikattiin,
ken sais omenoista useimmat.

Minä mies, — no puuhun kiipesin,
sieltä poimin, minkä ehdin vain.
Mummo huusi nauruin makehin:
„Ootpa orava mun rinnallain!“

Viime työnä vielä perunat
kaivettiin ja pantiin kuoppahan.

Siitä sitten kohta alkoivat
eron hetket hellän mummolan...

Sirkan laulut loppumatta soi,
kultavöissä lehdot kulisi...
Itkin salaa: kunpa, kunpa, oi,
ensi kesä pian tulisi!

Pääsisin taas tänne mummolaan
tositouhuun, leikin laskuhun —
Mummon muisto sydänsopukkaan
jätti jäljen: kalliin kaipuhun.

Erosimme mitä hellimmin,
lupasimme usein kirjoittaa.
Mummo itki, itkin minäkin
antaissani lähtösuudelmaa.

Vielä ahtoi taskut täytehen
mummo monenlaista makeaa —
Kun nyt hyvyyttänsä muistelen,
kaihon kyynel silmään kirpoaa.

Antais Herra hyvän mummon vain
elää kauan, olla voimissa,
niin mä aina kesälomallain
häntä autteleisin toimissa.

Murun kirje toverilleen.

Kesällä, veikkonen, mies olin minä!
Mitenpä olit, ystävä, sinä?

Maalla ma asuin ja maatöissä toimin
sen minkä jaksoin ma vähäisin voimiin.

Äestin peltoa, möyhensin multaa,
kantelin kiviä, kaivelin kultaa.

Kulta nääs nousevi kivien alta.
Mullassa Suomen on suoja ja valta!

Sitten ma kalastin aamuin ja illoin,
kastelin kasvit, jos pouta oli milloin.

Enimmät aikani metsissä asuin,
marjaa ja sientä sain kukkuravasuin.

Väliinpä polskahdin aaltojen varaan
tai otin auringonpaahtehen paraan.

Lomassa loikkasin kuperikeik-
kaa,
urheilun monta jo muistan-
han seikkaa.

Kysyt: No kuinka sä jaksot ja
jousit?

Mitenkä varahin aamulla nou-
sit?

Voi, hyvä ystävä! Jo minä jousin:
kukko kun kiekasi, silloinpa nousin!

Jaksoin? Se jaksaa, ken nukkuvi hyvin,
metisin mielin ja toivehin syvin,

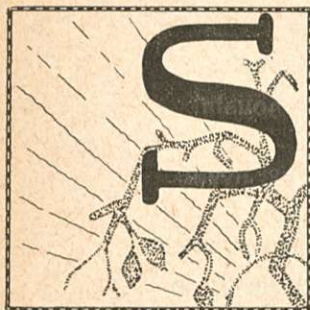
piirakat syöpi ja kokkelit tuoreet
paistetut rieskat ja keitetyt kuoreet.

Voi, jospa ainiaan maalapsi oisin,
miehenä peltoja penkoa voisin!

Saisipa Suomeni suojansa multa,
helttyisi hopeat, kertyisi kulta!

Mikä on ihaninta syksyllä?

anoppas, mikä on ihaninta syksyllä:
kuutamoyötkö nuo kullan kirkaat,
vaiko korkeat taivahan kaaret,
jossa tuikkivat tuhannet tähdet?

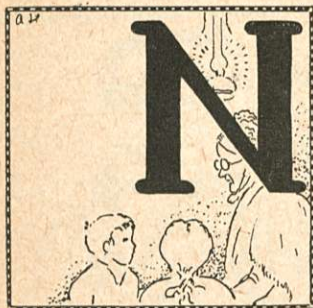
Riemuja vielä on likempänä sua:
kullassa kulisevat koivumetsät,
aamun armahat punerrukset,
koittaren kimmellys ikkunassa.

Tai onpa tuolla koivikon takana
pienoinen, peilikirkas kotilampi,
jonka rannoilla helisevät heinät,
kiertäen seppeleitä niemien neniin!

Kiitelevät siellä laulellen lapset,
liukuvat luistimilla kylän kassapäiset,
raikuu naurut ja kalisee kartut,
vaarain rintehet äänihin vastaa.

Sanopas, mikä on ihaninta syksyllä,
kuutamoin välke vai tähtien palo,
taikkapa kirjavat kotoiset koivut,
tai niiden keskelle jäänyt lampi?

Isän kotona syksyiloin.

iin kullankaunista kaikki on
isän kotona syksyiloin!
Saa sadut kauniitkin lentohon
ja lysti lasten on silloin...

Kas, liesi roihuvi rattoinen,
äiti äärellä velliä keittää
ja lamppu katossa riemuiten
joka soppeen valoa heittää.

On verkko isällä edessään,
väliin lastensa lukua johtaa...
Lyö luku pyörälle pienen pään,
kun mont', on vaikeaa kohtaa.

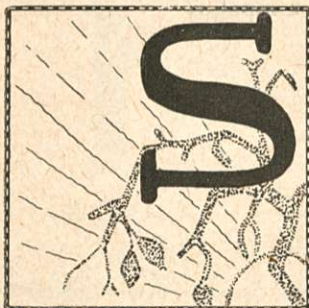
Soi suihke kartan ja sukkulan;
näet naisilla hommansa ovat.
On väki saatava sarkahan
kun tulee pakkaset kovat!

Mut peräpenkillä kyyrysin
kuka istuvi ilona muille?
Hän jakaa hopeat, kullatkin
sinisilmille, supukkasuille.

Sä tunnet satujen kertojan
hyvän mummosen, hopeahapsen —
Jo hänle ilolla annathan
sydänlaulut ja kiitokset lapsen?

Syksyn satumailla.

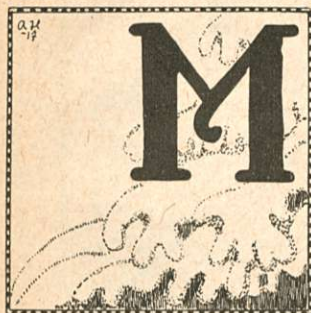
ysky, sysimusta-silmä
salvamien takaa urkkii,
ikkunoista sisään kurkkii,
kopeloipi pihtipieltä,
vetää veräjiä tieltä —
kellastuttaa kedon kukat,
kutoo sadun silkkisukat ...

Syksy, sysimusta-silmä
kerkee kepposenkin töihin:
viskoo hallat harmaat öihin,
kummitukset kaikenlaiset,
joita pelkää pienokaiset —
Niin, ei syksyn satumailla
vaihetusta olla vailla!

TALVI.

Syksystä talveen.

issä ollaan, missä ollaan?"

Muru ihmetellen huusi,
päänsä pellavaisen nostain
peiton alta kello kuusi.

Näkyi ikkunasta ihmeet:
maata verhoi valkoliinat,
oven suussa suhahteli
talventapaiset jo viimat.

„Yöllä taisi talvi tulla?“
kysyi Muru mummoltansa —
„Niin se taisi“, vastas vanha,
pidätellen nauruansa.

Sitten vasta muisti Muru
nukkuneensa ehtoopuolen
päälle kovain koulutöiden,
lomaan lukemisenhuolen.

Syksystä niin talveen nukkui
piltti pieno sadun unta.
Sillä aikaa sadun lapset
kylvi maahan valkolunta.

Hei, sukset ja kelkat!

Hei, kelkat ja sukset,
nyt loppuvi loma!
Taas alkavi armas
mäensuihkina soma!

Jo jaksatte varsin
te liukua lunta,

kesä armas kun teille
soi viljalti unta!

Siks' tuulien teitä
nyt viekätte pienot!
On kukkulat alla
niin valkeat, hienot . . .

Pohjola ja talvi.

kaunis on Pohjola talvella,
kaunis, kun valkeat hanget hohtaa,
välkkyvät vaaroilta kirkkahat koit
tai tuhat-tähtöset katsetta kohtaa.

Kaunis on Pohjola talvella,
kaunis, kun syntyvät kuutamovalot,
lepäävät huurteessa metsämme nuo,
roihevät punaiset Pohjanpalot.

Kaunis on talvella Pohjola.
ritvoissa koivun kun jäähelmet soipi —
Mistäpä Suomemme vertainen
maa iki-ihana löytyä voipi?

Lumilinna voittamaton.

Räystähiltä tippuu vettä,
päilyy päivytt kirkkahinna —
Lumi on niin nuoskaa, että ...
sopii siitä tehdä linna!

Yks ja kaks jo käytiin kaikin
yrytykseen yksin mielin;

kelpo linnan siitä saikin,
kehuskella suin ja kielin.

Tornit valkomarmorista,
juoksuhaudat joka puolla
vartoilivat vihollista,
joka tähysteli tuolla...

Kuka kukistaa se taisi
tämän lujan lumilinnan?
Työssä siinä maksaa saisi
saaliin satumaisen hinnan!

Lumilinna voittamaton
varmasti on siihen asti,
kunnes kevät käsissä on,
paahtaa päivä kirkkahästi!

Joulu on kuni ihana tähti!

evät, kesä, syksy ja talvi —
niinhän se aika luistaa —
Alkavat lapset lukujen lomaan
joulun tuloa muistaa.

Hiipii salaa sieluhun aatos:
jopas se joutuvi, kulta! —
Kääröihin moniin lahjoja luomme
sekä kuusihin tulta!

Joulu niin kuni ihana tähti
talven hämyssä hohtaa,
säihkyvi sätein kullan-kirkkain
jokaisen sielua kohtaan.

Hyviksi mielet hymyvi joulu,
ihmisten iloita suopi,
lapset äidin ja isän luokse
kotiin koulusta tuopi!

Ahdas aika tonttulassa.

Taitaa tulla tonttulassa
joulun tullen tuska paha:
mistä saada lasten lahjat,
kun on loppumassa raha?

Mistä saada monet markat,
joilla ostaa kalut, kilut?
Aika ahdas tonttulankin
kasvumaille viskoi vilut!

Monet potrat punalakit
pitkin vuotta nälkään kuoli,
jälkeen jääneet hädissänsä
leipään pettua jo vuoli.

Etkö usko sitä sitten?
Kuule, kysy isältäsi!
Isä vastaa: niin on monen
perheen tuen tyhjä käsi.

Vainon aika vaivaa maata,
näkee nälkää moni polo —
Tapausten suurten tähden
tukalaa on työssäolo . . .

Niin se myöskin tonttulassa
ajan hammas harmaa kävi —
Siitä sydänsuru syvä
tonttusarjaa itkettävi.

Mietitään: nyt mitä tehdä?
Lahjat tositarpeen oisi,
kunpa kuka kelpo keinon
tässä keksiä vain voisi.

Joko myydä lakit, takit,
tossut, silmälasit saisit,
jotta joulurahastoa
niin sä vähän varmentaisit.

Mitäs sanoo Suomen lapset?
Tyydyttekö tuumaan tähän?
Muille antaa, jäädä itse
puutteeseensa hirveähän!

Ei, ei! Myydä itseltänsä
mitään tontut eivät saakaan!
Hyvyytenne ymmarrämme
asetella ajan vaakaan.

Olkoon lahjat pienet, — taikka
puuttukoot ne kokonansa.
Silti Suomen lapset aina
rakastavat tonttujansa!

Kullan Murujen marssi.

Meitä on monta pellavatukkaa,
joilla on huoleton huomen,
„herran terttua“, „kullan kukkaa“
kodeissa suloisen Suomen.

Meitä on monta „mairetta marjaa“
ahoilla armahan maamme —
Uida ja onkia, kaitsea karjaa,
lehdoissa leikkiä saamme.

Meitä on monta sorjaa ja somaa
valona mummon ja vaarin,
helkymme heille laulua omaa:
hei, lala liirum ja laarim!“

Meitä on monta! Meissä on suku,
jonka on nouseva huomen!
Meidän ei turvissa tuskihin huku
konnut ja kartanot Suomen!

Meitä on monta! Näättehän meitä
touhussa tuolla ja täällä?

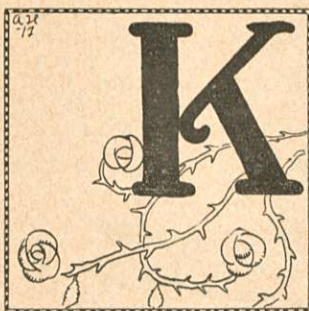
Leikimme, riennämme tietojen teitä
mielellä miehekkäällä.

Hetken on leikki ja sitten on koulu
ja sitten on kotihin juoksu —

Mielessä alati armahin joulu
keväisten tuomien tuoksu!

Mikä on vaikeinta maailmassa?

erranpa kysyi minulta Muru:

„Mikä on vaikeinta maailmassa?“

Vastasin minä kysymykseensä:

„Pysyä todessa, oikeassa.

Hillitä itsensä, himonsa
voittaa

vaikein on teko vaiheissa elon,
mutta sa siitäkin selvitä saatat
avulla uskon ja Herran pelon.“

Vaikeaan työhön sä tähän jo joudut
kotona tahikka koulussa kerran,
rukoile silloin voimia voiton,
tukenas ett' olis enkeli Herran!“

Koulusilla.

„Lapset, lapset! Istuinrivit
ihän suorat pitää olla,
muuten koko koulutyö ja
opetus on hunningolla!“

Kullan Muru kultasuille
tämän varoituksen antoi.
Sitten isän kirjakasan
kainalossaan pöytään kantoi.

Alkoi aakkosien luku;
arveltiin ja aprikoitiin,
yritettiin yksin neuvoin
tosityössä, minkä voitiin —

Suomen maata suurimmaksi
sanoi siinä joka miesi.
Miten asia tuo oli,
sen vain „opettaja“ tiesi.

Laskennossa laskettiin
lukuja kuin virran vettä.
Kas, ne pojat paljon tiesi!
Muru ihmetteli, että:

„missähän ne oppineet on?“
kysyi sitä hovin vuoksi.
„Paimenessa“, vastattiin,
„siellä luvut leikin juoksi!“

„Laulu kaiken kaunistavi“ —
niinpä helkkyi sävel syvä.
Kukin lauloi sydämestään,
jokaisella ryhti hyvä.

Somaa vielä oisi kuulla,
kuinka kävi kirjotuksen —
vaan en virka. Muistanet kai
oman alkuaherruksen?

„Hankalaa on aina alku“,
vaan kun ahkeroida koittaa,
kelpo lapsen lailla kerran
varmaan vaikeudet voittaa!

Rannalla rakkaan kotilammen.

Rannalla rakkahan kotilammen
kasvavat vihreät puut,
laulavat laineissa hopeavöissä
sorsat ja lintuset muut.

Rannalla rakkahan kotilammen
punaiset pihlajapuut,
leikkivät oksalla Otavan silmät,
satujen kultaiset kuut...

Rannalla rauhaisen kotilammen
karjojen kellotkin soi —
Kaitsijat itse, nuo pellavapäiset,
ruohossa piehtaroi.

Rannalla rakkahan kotilammen
elämän valtimot lyö;
siellä on keväiset leikit ja laulut,
heleäin hetkien työ!

Suom. last. kirj. 5.

Valistuksen... 9

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOEKELMA

120 101 5941

Hinta 2: 50